

**Voorjaarsnota 2019 /
Scenario-ontwikkeling
Gezond financieel
huishouden 2019-2023**

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Samenvatting	3
3. Gezond Financieel Huishouden 2019-2023 STRUCTUREEL	4
3.1 <i>Hoe staan we ervoor?</i>	4
3.2. <i>Wat komt er op ons af?</i>	5
3.3. <i>Hoe is de bestuursopdracht uitgevoerd ?</i>	13
3.4. <i>Waar kunnen we bezuinigen of de inkomsten verhogen?</i>	14
3.5. <i>Conclusie structureel</i>	14
3.6. <i>Uitgangspunten</i>	15
3.7. <i>Woonlastendruk</i>	16
4. Gezond Financieel Huishouden 2020-2023 INCIDENTEEL	18
4.1. <i>Hoe staan we ervoor?</i>	18
4.2. <i>Wat hebben we gedaan?</i>	19
4.3. <i>Conclusie incidenteel</i>	20
5. Wat wil de raad?	20
Bijlagen	21
<i>Bijlage I Nieuwe wensen 2020-2023</i>	22
<i>Bijlage II Reserve eenmalige bestedingen</i>	33
<i>Bijlage III Overzicht wijzigingen na 1 april 2019</i>	396
<i>Bijlage IV Uitgangspunten van de provincie</i>	398
<i>Bijlage V Overzicht categorie 1 maatregelen</i>	42_e.v.
<i>Bijlage VI Overzicht categorie 2 maatregelen</i>	
<i>Bijlage VII Overzicht categorie 3 maatregelen</i>	
<i>Bijlage VIII Specificatie van projecten die heroverwogen worden</i>	
<i>Bijlage IX Specificatie van ONIS producten</i>	
<i>Bijlage X Specificatie van LEV werkzaamheden</i>	

1. Inleiding

Het doel van de voorjaarsnota is om een actueel beeld te schetsen van de (financiële) consequenties van beleid voor de jaren 2020 t/m 2023 en om een integrale afweging te maken tussen bestaand beleid, ontwikkelingen, nieuwe wensen en/of bezuinigingen.

Tegelijkertijd met de vaststelling van de begroting 2019 is een separaat raadsvoorstel "Bestuursopdracht scenario-ontwikkeling gezond financieel huishouden 2019-2022" vastgesteld.

In deze voorjaarsnota 2019 wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele consequenties. In deze voorliggende voorjaarsnota wordt de stand van zaken gegeven over de meerjarenbegroting 2020-2023 inclusief alle ontwikkelingen en nieuwe wensen (structureel).

Ook wordt in deze voorliggende voorjaarsnota de stand van zaken gegeven over de Reserve Eenmalige Bestedingen inclusief alle ontwikkelingen en nieuwe wensen (incidenteel).

De eisen die de provincie stelt aan een sluitende begroting zijn verwoord in de bijlage. Op 6 november 2018 heeft de raad ingestemd met de bestuursopdracht Scenario-ontwikkeling Gezond Financieel Huishouden 2019-2022. Bij de Voorjaarsnota 2018 was het meerjarenperspectief negatief. Dit was aanleiding voor het college en de raad om gezamenlijk aan de slag te gaan om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting voor de komende jaren. Conform de doelstelling uit het Coalitieakkoord 2018-2022. Het uitgangspunt van het college en de raad was om de bestuursopdracht uit te werken in scenario's en om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting.

In deze voorjaarsnota 2019 worden de uitkomsten van de "Bestuursopdracht scenario-ontwikkeling gezond financieel huishouden 2019-2022" en de mogelijke scenario's om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting aan u voorgelegd.

2. Samenvatting

Op dit moment hebben we te maken met wezenlijk andere cijfers dan waarvan is uitgegaan in de bestuursopdracht. Per saldo vallen die cijfers dermate negatief uit, dat we uit moeten gaan van een negatief scenario. Het geraamde tekort loopt in dat scenario op tot structureel € 3,2 miljoen in 2023. Dit komt omdat een aantal ontwikkelingen in de afgelopen periode feit is geworden en we geconfronteerd worden met een aantal risico's. Deze nieuwe ontwikkelingen en het aantal oplopende risico's hebben een negatief effect op onze financiële positie.

Om toch tot een sluitende meerjarenbegroting te komen, wordt in dit document een groot aantal maatregelen aangedragen, met deels (zeer) ingrijpende gevolgen. We onderscheiden naar zwaarte 3 categorieën, waarbij categorie 3 het snijden in ambities betreft. Die categorie is nader onderverdeeld in a, b en c., gerelateerd aan de mate waarin onze ambitie geraakt wordt. Afhankelijk van de feitelijke ontwikkelingen de komende jaren, kan er gekozen worden welke maatregelen u in wilt zetten.

In beeld zien de effecten en de voorgestelde maatregelen op de scenario's er voor 2023 als volgt uit.

Scenario positief	Scenario neutraal	Scenario negatief
Geschat tekort: € 1.500.000	Geschat tekort: € 2.500.000	Geraamd tekort: € 3.200.000
Voordeel aanpassing verdeelmodel Sociaal Domein		Nadeel stijging lasten a.g.v.(landelijke) ontwikkelingen
Voordeel algemene uitkering a.g.v. nieuw verdeelmodel		Nadeel stijging lasten a.g.v. uitwerking PM posten
Voorgestelde maatregelen		
Maatregel 1: Anders begroten € 1.659.061	Maatregel 1: Anders begroten € 1.659.061	Maatregel 1: Anders begroten € 1.659.061
	Maatregel 2: Efficiency € 886.375	Maatregel 2: Efficiency € 886,375
		Maatregel 3A: Ambitie minimaal geraakt € 444.693
		Maatregel 3B: Ambitie gemiddeld geraakt € 478.007
		Maatregel 3C: Ambitie maximaal geraakt € 449.172
Totaal maatregelen		
€ 1.659.061	€ 2.545.436	€ 3.917.308

Conclusie:
Het meest realistische scenario is op dit moment het negatieve scenario.

3. Gezond Financieel Huishouden 2019-2023 STRUCTUREEL

3.1 Hoe staan we ervoor?

De startsituatie van de bestuursopdracht was de Meerjarenbegroting 2019-2022 aangevuld met 2023:

Tabel 1

Omschrijving (-)= nadeel (+)= voordeel	Meerjarenbegroting 2019-2023				
	2019	2020	2021	2022	2023
Meerjarenbegroting 2019-2022	16.822	-206.937	-809.242	-973.989	-1.082.713

De stijging van het tekort in 2023 ten opzichte van 2022 (€ 108.724,=) wordt voornamelijk veroorzaakt door kostenstijgingen en volume ontwikkelingen.

Structurele ontwikkelingen begroting 2019

Tussen het moment dat de begroting 2019 is vastgesteld (november 2018) en nu (mei 2019) zijn er diverse ontwikkelingen geweest die van invloed zijn op de meerjarenbegroting.

De bedragen zijn zo reëel mogelijk geraamd, op basis van ervaringscijfers waardoor een goed beeld wordt verkregen van de meerjarenbegroting. Desondanks zijn er een aantal niet te kwantificeren ontwikkelingen en risico's die de meerjarenbegroting nog kunnen beïnvloeden.

1^e begrotingswijziging 2019

De provincie heeft bij de begroting 2019 opgemerkt dat ondanks de bijzondere problematiek (medicijngebruik) de gemeente niet de meest geëigende maatregelen heeft gebruikt om de begroting 2019-2022 structureel en reëel in evenwicht te brengen.

Op 11 december 2018 is daarom de 1e wijziging van de begroting 2019 vastgesteld waarin een structurele correctie van € 250.000,= is doorgevoerd, omdat de opgenomen integratieuitkering Sociaal Domein (SD) niet reëel is. Daarnaast is een correctie doorgevoerd waarbij een aantal incidentele budgetten als gevolg van regelgeving naar een structureel budget is omgezet. De meerjarenbegroting wordt hierdoor € 342.783,= nadeliger in 2023.

Tussentijdse rapportage Voorjaar 2019

Inmiddels is er een aantal ontwikkelingen bekend in het bestaand beleid die structurele consequenties hebben. De grootste stijging wordt veroorzaakt door de programmakosten Peelgemeenten € 643.000,= en uitvoeringskosten Peelgemeenten € 67.800,=. Daarnaast stijgen de kosten voor onkruid en veegbeheer, aanpassing subsidies Zorgboog MEE en LEVgroep en brandverzekering totaal € 152.670,= nadelig.

Dit leidt tot een aangepaste, geactualiseerde meerjarenbegroting.

Tabel 2

Omschrijving (-)= nadeel (+)= voordeel	Meerjarenbegroting 2020-2023			
	2020	2021	2022	2023
Meerjarenbegroting [tabel 1]	-206.937	-809.242	-973.989	-1.082.713
1e begrotingswijziging 2019	-366.645	-342.783	-342.783	-342.783
Raadsvoorstel rechtspositie raads- en commissie leden	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Tussentijdserapportage voorjaar 2019	-863.470	-863.470	-863.470	-863.470
Geactualiseerde meerjarenbegroting 2020-2023	-1.440.052	-2.018.495	-2.183.242	-2.291.966

3.2. Wat komt er op ons af?

In deze paragraaf gaan we in op ontwikkelingen die op basis van het bestaand beleid op ons afkomen. Het gaat over opgenomen bezuinigingstaakstellingen die niet concreet zijn ingevuld of niet realistisch zijn. Daarnaast worden ramingen van het Sociaal Domein op basis van realistische ervaringscijfers geraamd.

De in deze paragraaf geschetste ontwikkelingen zijn realistisch en zullen daarom ook in de meerjarenbegroting meegenomen worden. Dit past in de doelstelling van een gezonde financiële huishouding.

De ontwikkelingen zijn voor zover mogelijk gekwantificeerd in deze Voorjaarsnota 2019. In de begroting 2020 kunnen ontwikkelingen toegevoegd worden en bedragen aangepast. Het is daarom een moment opname.

3.2.1 Taakstellingen

In de meerjarenbegroting zijn de volgende bezuinigingstaakstellingen opgenomen voor 2020 en verder die niet concreet zijn ingevuld.

Tabel 3

Taakstellingen	2020	2021	2022	2023
Bouwbesluit toets vervalt	-72.175	-72.175	-72.175	-72.175
Vrijval formatie a.g.v. verordening kwaliteit	-29.595	-29.595	-29.595	-29.595
Jeugdhulp	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000
Totaal	-401.770	-401.770	-401.770	-401.770

De bovenstaande taakstellingen zullen in het kader van voorjaarsnota 2019/scenario-ontwikkeling worden meegenomen omdat deze taakstellingen niet gerealiseerd worden.

Bouwbesluit toets vervalt:

Deze besparing zou van toepassing zijn als de wet hiervoor aangepast zou worden. De wetsaanpassing is niet doorgegaan waardoor deze besparing komt te vervallen.

Vrijval formatie als gevolg van "verordening kwaliteit vergunning toezicht en handhaving":

Op 13 maart 2018 is de verordening kwaliteit vergunningen toezicht handhaving omgevingsrecht gemeente Asten vastgesteld. Omdat taken binnen de organisatie vervallen is ingeschat dat de formatie kan worden verlaagd met € 46.920,= (taakstellend). De inschatting van de vrijval formatie blijkt achteraf te optimistisch een gedeelte van de taakstelling is gerealiseerd maar het restant van € 29.595,= is niet realiseerbaar.

Jeugdhulp:

Bij de bezuinigingsmaatregelen zijn bij het onderdeel Jeugd maatregelen opgenomen die kunnen worden gezien als een concrete invulling van een gedeelte van de taakstelling Jeugdhulp.

Tabel 4

Meerjarenbegroting 2020-2023	2020	2021	2022	2023
Geactualiseerde meerjarenbegroting [tabel 2]	-1.440.052	-2.018.495	-2.183.242	-2.291.966
Vervallen taakstellingen	-401.770	-401.770	-401.770	-401.770
Geactualiseerde meerjarenbegroting	-1.841.822	-2.420.265	-2.585.012	-2.693.736

3.2.2 Ontwikkelingen

De afgelopen maanden is een aantal realistische ontwikkelingen ontstaan die wij mee willen nemen in scenario-ontwikkeling en een financiële consequentie hebben voor de meerjarenbegroting.

Strategisch Huisvestingsplan (normvergoeding)

Berekening op basis van normvergoeding (zie pag.43 begroting 2019).

Onderhoud van ecologische verbindingzone

Met de onderhoudskosten is geen rekening gehouden in de meerjarenbegroting.

Verhoging rentelasten

Op basis van de liquiditeitenprognose is de verwachting dat een hogere lening moet worden aangetrokken. De rentelasten hiervan zijn naar verwachting € 30.000,=.

Onderhoud natuurterreinen de Bleeken

Onderhouden van de Bleeken 1 en 2 in de Dennendijkse bossen. Tot en met 2020 wordt dit onderhoud betaald uit het projectbudget van de Bleeken. Na 2020 is er structureel budget van € 10.000,= nodig voor het instant houden van dit natuurgebied.

Afval

Uit de cijfers van de jaarrekening 2017 en 2018 blijkt dat de kosten van afval zijn toegenomen. In eerste instantie werd dit toegeschreven aan éénmalige effecten zoals de hagelstorm. Nu blijkt dat de aangeboden hoeveelheid afval op de milieustraat structureel toeneemt, waardoor de kosten van de milieustraat stijgen met € 120.000,= (exclusief btw) in 2020. Daarnaast stijgen de overige inzamelings- en verwerkingskosten van afval met € 100.000,= (exclusief btw) in 2020.

Uitgangspunt bij afval is 100% kostendekkendheid. In 2018 en 2019 is de kostendekkendheid lager dan 100% en dit betekent een nadeel voor het rekeningresultaat in deze jaren. In 2020 wordt de kostendekkendheid hersteld, waardoor de afvalstoffenheffing en de tarieven bij de milieustraat hoger worden. Voorstellen over de tarieven worden nader uitgewerkt bij de begroting 2020.

In scenario-ontwikkeling zijn een aantal maatregelen opgenomen. Zoals verhogen tarieven milieustraat 50% (€ 25.000,=), inzamelwijze Deken van Pelthof standaardiseren (€ 5.000,=), frequentie inzamelen gft wijzigen, zelf inzamelen van textiel en het stoppen met inzamelen incontinentiemateriaal. Deze maatregelen worden ook meegenomen bij de voorstellen voor de tarieven uitwerking begroting 2020.

Prognose tarief afvalstoffenheffing

Om een indicatie te geven van de mogelijke consequenties voor de afvalstoffenheffing. Is hieronder een globale berekening gemaakt:

De lasten inclusief btw worden in de afvalstoffenheffing meegenomen, de stijging van de kosten wordt dan € 220.000 + 21% btw is € 266.200,=. Hiervan wordt € 25.000,= conform scenario-ontwikkeling gedekt uit de verhoging van de tarieven van de milieustraat. Het restant ad € 241.200,= wordt meegenomen in het tarief afvalstoffenheffing, het tarief per aansluiting stijgt dan met € 241.200,= / aantal aansluitingen 6.792) € 35,50. De afvalstoffenheffing stijgt dan ten opzichte van de begroting met 30%.

Uitvoeringskosten Peelgemeenten

Ontwerpbegroting Peelgemeenten 2020 raming 2020 is € 907.600,= + € 67.800,= is € 975.400,= waarvan € 935.700 ,= structureel. De nieuwe bijdrage structureel is € 974.571,=. Structureel effect is € 38.871,=.

Peelgemeenten n.a.v. jaarrekening

In de jaarstukken 2018 van de Peelgemeenten zijn een aantal structurele, financiële consequenties genoemd. Als deze structurele consequenties via de 1e begrotingswijziging 2020 worden doorgevoerd, wordt de bijdrage voor 2020 € 29.883,= hoger dan in deze conceptbegroting 2020 van GR Peelgemeenten is opgenomen. Vooralsnog wordt hiervoor een p.m. raming opgenomen.

Programmakosten Peelgemeenten

De budgetten sociaal domein in de begroting 2019 zijn gebaseerd op de prognose 2018 van GR Peelgemeenten uit de 1e kwartaalrapportage 2018. Hierna zijn de budgetten met € 150.000 verlaagd (taakstelling).

Op basis van 3e kwartaalrapportage 2018 GR Peelgemeenten zijn de programmakosten € 643.000 structureel hoger dan geraamd. De grootste stijging wordt veroorzaakt door Jeugdhulp, daarnaast zijn de kosten voor Wmo nieuwe taken gestegen. In 2019 stijgen de kosten van het sociaal domein door cao-afspraken en een aanzuigende werking abonnementstarief, daarom wordt het budget bijgesteld met dit bedrag. Ook in scenario-ontwikkeling is met dit bedrag gerekend (jaar 2020-2023).

In de jaarrapportage 2018 Peelgemeenten zijn de programmakosten € 127.000 lager dan de 3e kwartaalrapportage 2018. Wanneer dit zich doorzet kan het voordeel worden ingezet voor realisatie van de taakstelling € 150.000 jeugdhulp. De landelijk trend is echter dat de kosten van jeugdhulp toenemen. De rapportages van de Peel over 2019 zullen hierover meer duidelijkheid geven, wat kan leiden tot bijstelling van de budgetten. In deze voorjaarsnota wordt daarom nog uitgegaan van een tekort van € 643.000.

Senzer

Senzer heeft een ondernemingsplan 2020-2023 gepresenteerd met een niet-sluitende meerjarenbegroting 2020-2023. Het negatieve resultaat is € 5,4 mln negatief in 2020, oplopend naar € 7,3 mln negatief in 2023. Belangrijke oorzaak van het tekort is het dalende Buig-budget, Senzer breed is dat € 4,8 mln vanaf 2019, eind april 2019 is het budget nogmaals met € 2,3 mln naar beneden bijgesteld.

Om tot een sluitende begroting te komen zijn door gemeenten en Senzer mogelijke oplossingen aangedragen. Deze leveren naar alle waarschijnlijkheid niet genoeg op, waardoor mogelijk ook de gemeenten extra moeten gaan bijdragen. Afhankelijk van andere oplossingen en het resultaat van 2019 is dekking uit de reserves van Senzer voor 2020 wellicht nog mogelijk, daarna daalt de weerstandscapaciteit van Senzer onder het vastgestelde minimum.

Een scenario is dat gemeenten meer uitvoeringskosten gaan betalen. Hierin is een aantal varianten mogelijk (wel of niet trap-af toepassen op basis van het aantal uitkeringen, indexeren met 2,5%, inhaalindexering voor 2016-2019 toepassen van 9,48%).

De financiële nadelen m.b.t. de uitvoeringskosten voor Asten kunnen afhankelijk van de variant oplopen tot € 172.000.

Veiligheidsregio

Conform de ontwerpbegroting 2020 van de VRBZO stijgen de kosten voor de gemeente Asten met € 28.888,=

GGD

Conform de ontwerpbegroting 2020 van de GGD stijgen de kosten voor de gemeente Asten met € 12.742,=

BSOB

Conform de ontwerpbegroting 2020 van de BSOB stijgen de kosten voor de gemeente Asten met € 3.000,=

ODZOB

Stijging kosten behandelen sloopmeldingen, bouwbesluittoets en welstand zijn gestegen, de kosten worden in 2020 incidenteel gedekt uit hogere legesopbrengsten omgevingsvergunningen.

MRE

Conform de ontwerpbegroting 2020 van de MRE stijgen de kosten voor de gemeente Asten met € 5.512,=

Toeristenbelasting

De afgelopen jaren is gebleken dat de realisatie van de werkelijke toeristenbelasting achterblijft ten opzichte van de begroting. Dit wordt mede veroorzaakt door de economische ontwikkelingen en de omvang van het aantal arbeidsmigranten. Geschat nadeel € 50.000,=.

Ontwikkelingen I&A

Er loopt een onderzoek naar de mogelijkheden om de ICT-infrastructuur Asten-Someren toekomstbestendig te maken, met 1 januari 2020 als beoogde realisatiedatum. Er wordt nader onderzoek gedaan naar de scenario's van het toekomstbestendig maken van de ICT-infrastructuur, verSaaSing (Software-as-a-Service) van het applicatielandschap en de samenwerking tussen Asten en Someren. Afhankelijk van deze resultaten wordt de definitieve koers bepaald. De verwachting is dat deze ontwikkelingen structureel € 100.000,= nadelig zullen zijn.

Salarissen

De VNG heeft een bod gedaan voor de komende 2 jaar van 4,9% en de bonden eisen 7,55%. Wanneer er vanuit wordt gegaan dat het onderhandelingsakkoord hier tussen in ligt dan zou de stijging op 6,2% uitkomen (3,1% in 2019 en 3,1% in 2020).

Dit betekent dat er al een structureel nadeel is voor het jaar 2019 van € 55.000,= wat doorwerkt naar 2020 en de daarop volgende jaren.

De salarisstijging 2020 bedraagt 3,1% terwijl de indexatie voor de OZB op 1,75% uitkomt. Het nadeel voor 2020 bedraagt dan € 100.000,=.

Totaal structureel effect van een salarisverhoging van 6,2% € 155.000,=.

Herziening gemeentefonds (sociaal domein, en overige delen gemeentefonds)

Sinds het begin van de decentralisatie werd al verondersteld dat de verdeelmodellen binnen het sociaal domein moesten worden herzien. De huidige verdeelmodellen zijn immers gebaseerd op een situatie van voor de decentralisatie. Deze modellen bevatten diverse, inmiddels vastgestelde, scheefheden. Veranderingen in het takenpakket en de context waarin gemeenten werken geven aanleiding om ook de rest van het gemeentefonds opnieuw te bezien.

Het doel van de herziening van het gemeentefonds is te komen tot een volledige en integrale herijking van het gemeentefonds. Alle uitgavenclusters worden bij de herziening betrokken, evenals de manier waarop de inkomsten van gemeenten verevend worden. Het ministerie van BZK heeft gekozen voor een verdeelonderzoek langs twee sporen ("percelen"). Een voor het sociaal domein (de evaluatie verdeelmodellen sociaal domein, EVSD) en een voor het "klassiek gemeentefonds" (de overige delen van het gemeentefonds). De omvang van deze onderzoeken maakt nauwe samenwerking tussen de onderzoekers die de verdeelonderzoeken uitvoeren noodzakelijk.

Het is de bedoeling om de nieuwe verdeelmodellen in 2021 in te voeren. Dat betekent dat de uitkomsten van het verdeelonderzoek in de meicirculaire van 2020 worden gepubliceerd. Voordat de onderzoekers aan de bouw van de verdeelmodellen beginnen, dienen de komende maanden een aantal bestuurlijke afwegingen gemaakt te worden. Verdelen is immers niet alleen techniek, maar zeker ook politiek. Omdat de financiële consequenties niet bekend zijn, wordt p.m. geraamd.

Meicirculaire 2019

De meicirculaire wordt eind mei of begin juni (junicirculaire) verwacht. Wat de consequenties zijn van deze circulaire, is niet bekend. Wel is bekend geworden dat er extra geld voor jeugdzorg komt. Ongeveer 350 miljoen voor 2019 en in de drie jaar erna 190 miljoen, totaal 920 miljoen. Er zijn ook berichten met andere bedragen, ander tempo en de verschillende wijze van verdeling. Dat het macrobudget wordt verhoogd voor jeugdzorg is nu wel zeker.

Duidelijkheid over de het bedrag, tempo en de verdeling zal in de Voorjaarsnota van de rijksoverheid terecht komen, en daarmee ook in de meicirculaire 2019. De vraag hoeveel dit voor Asten is, is op dit moment daarom nog lastig te beantwoorden.

Wanneer de uitkomsten van de mei-/junicirculaire 2019 bekend zijn, worden die zo snel mogelijk verwerkt.

Tabel 5

De financiële consequenties van de ontwikkelingen zijn als volgt:

Ontwikkelingen	2020	2021	2022	2023
Strategisch huisvestingsplan	-17.500	-17.500	-17.500	-17.500
Onderhoud EVZ	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Verhoging rentelasten	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Onderhoud natuurterrein de Bleeken		-10.000	-10.000	-10.000
Stijging kosten afval	241.200	241.200	241.200	241.200
Stijging afvalstoffenheffing	-241.200	-241.200	-241.200	-241.200
Uitvoeringskosten Peelgemeenten	-38.871	-38.871	-38.871	-38.871
Stijging uitvoeringskosten Peelgemeenten n.a.v. jaarrekening 2018	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Programmakosten Peelgemeenten	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Uitvoeringskosten Senzer	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Bijdrage Veiligheidsregio	-28.888	-28.888	-28.888	-28.888
Bijdrage GGD	-12.742	-12.742	-12.742	-12.742
Bijdrage BSOB	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Bijdrage ODZOB	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Bijdrage MRE	-5.512	-5.512	-5.512	-5.512
Toeristenbelasting	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Ontwikkelingen I&A	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Salarissen	-155.000	-155.000	-155.000	-155.000
Herziening gemeentefonds		p.m.	p.m.	p.m.
Meicirculaire 2019	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Overige ontwikkelingen	-21.510	-21.510	-21.510	-21.510
Totaal	-473.023	-483.023	-483.023	-483.023

Tabel 6

Meerjarenbegroting 2020-2023	2020	2021	2022	2023
Geactualiseerde meerjarenbegroting [tabel 4]	-1.841.822	-2.420.265	-2.585.012	-2.693.736
Ontwikkelingen [tabel 5]	-473.023	-483.023	-483.023	-483.023
Geactualiseerde meerjarenbegroting	-2.314.845	-2.903.288	-3.068.035	-3.176.759

3.2.3 Nieuwe wensen structureel

Voor een toelichting van de nieuwe wensen wordt verwezen naar de bijlage.

Tabel 7

Nieuwe wensen structureel	2020	2021	2022	2023
1. Bestuur en veiligheid				
Aansluiten e-depot	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2. Sociaal domein				
Schulddienstverlening	40.000	40.000	40.000	40.000
Zorg voor later/Informerend huisbezoek	10.000	10.000	10.000	10.000
3. Ruimtelijk domein				
Vervangen Verkeerslicht bij de Lisse	2.333	2.333	2.333	2.333
Vostermansplein burgerinitiatief	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Klimaatbestendig Asten (investeringen worden gedekt uit voorziening riolering/wegen of reeds beschikbaar gestelde budgetten)	0	0	0	0
Onderhoud brug Kanaalweg	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal	52.333	52.333	52.333	52.333

Tabel 8

Meerjarenbegroting 2020-2023	2020	2021	2022	2023
Geactualiseerde meerjarenbegroting [tabel 6]	-2.314.845	-2.903.288	-3.068.035	-3.176.759
Nieuwe wensen [tabel 7]	-52.333	-52.333	-52.333	-52.333
Geactualiseerde meerjarenbegroting	-2.367.178	-2.955.621	-3.120.368	-3.229.092

De meerjarenbegroting inclusief nieuwe wensen wordt in 2023 € 3,2 miljoen negatief. Hierbij is geen rekening gehouden met p.m. posten en risico's.

Uit de opbouw van het tekort kan geconcludeerd worden dat dit tekort op basis van wat we nu weten realistisch is.

Met deze stand van meerjarenbegroting zal worden gerekend bij de Voorjaarsnota 2019/scenario-ontwikkeling.

3.2.4 Ontwikkelingen die P.M zijn en risico's

Ontwikkelingen en risico's die nog meegenomen moeten worden en die een positief of een negatief effect kunnen hebben op de geactualiseerde meerjarenbegroting en de scenario's zijn:

- Voor de Schop wordt een bedrijfsvoeringsonderzoek uitgevoerd, waarbij toekomstige ontwikkelingen in kaart worden gebracht op het gebied van bedrijfsvoering en financiën.
- Een vermindering van het aantal arbeidsmigranten binnen de gemeente Asten kan een negatief effect hebben op de opbrengst Toeristenbelasting.
- De verwachting is dat het Integraal Veiligheidsbeleids-plan (IVB) binnen de huidige formatie kan worden opgesteld.
- De uitgaven in het kader van het Sociaal domein zijn meerjarig constant geraamd. Er is geen rekening gehouden met eventuele stijging van cliëntaantallen. Dit is een risico. Zie maatregelen categorie 1 – spec 32.
- P.m. posten in de begroting.

- Openeinde regelingen.
- Leerlingenvervoer: in de jaarrekening 2018 is het nadeel € 82.796,=. Een toename van de kinderen in het leerlingenvervoer en een aantal dure ritten zorgt voor deze budgetoverschrijding. In de begroting 2020 is geen rekening gehouden met deze kostenstijging.
- Stijging bouwkosten in verband met bouwconjunctuur.
- De Waarderingskamer stelt waardering op de gebruikersoppervlakte vanaf 2022 verplicht. Hierdoor is het noodzakelijk om grote aanpassingen in de WOZ en de BAG basisregistraties uit te voeren. Dit wordt projectmatig aangepakt met de BSOB en de gemeente.

3.3. Hoe is de bestuursopdracht uitgevoerd ?

Door de organisatie zijn maatregelen voorgesteld die betrekking hebben op 3 categorieën. De eerste categorie "1" is Anders begroten, hierbij is nog een keer kritisch gekeken naar de systematiek waarop we bepaalde posten begroten met de insteek om steeds risicovoller te begroten.

De tweede categorie "2" is Efficiency, hierbij is gekeken naar maatregelen die op het vlak van het slimmer inrichten van processen liggen.

De derde categorie "3" betreft maatregelen die de ambities van de gemeente raken. Er is voor gekozen om een detaillering toe te passen op deze categorie:

- 3A – ambitie wordt minimaal geraakt (krijg je niet zoveel buikpijn van).
- 3B – ambitie wordt gemiddeld geraakt.
- 3C – ambitie wordt maximaal geraakt (krijg je veel buikpijn van).

De maatregelen die voorgesteld worden, worden zichtbaar gemaakt op een totaalblad per categorie. Van de voorgestelde maatregelen is ook een specificatie gemaakt. In deze specificatie wordt de maatregel toegelicht, om welk bedrag het gaat, wat de belangrijkste consequenties/risico's zijn van de maatregel etc. Zie hiervoor de bijlagen.

Hoe verder je van 1 naar 3C maatregelen gaat hoe pijnlijker de maatregelen zijn. Het idee is dan ook om maatregelen op de plank te hebben liggen en alleen indien strikt noodzakelijk deze maatregelen in te zetten. Het actuele tekort in de meerjarenbegroting bepaalt in welke mate maatregelen ingezet moeten worden om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting.

Bij een aantal maatregelen wordt een principe keuze voorgesteld.

Bij de maatregel 1 Anders begroten en 2 Efficiency wordt een aantal maatregelen voorgesteld die een impact op de organisatie zullen hebben bijv. besparing bedrijfsvoering of een verschuiving van structureel naar incidenteel budget voorstellen. Ook wordt hierbij voorgesteld om risicovoller te ramen of voorgesteld op opgenomen stelposten te laten vervallen wat een risico inhoudt voor het jaarrekeningresultaat.

Een voorgestelde maatregel is bijvoorbeeld ook het laten vervallen van de post onvoorzien structureel waardoor voor onvoorzien structurele zaken geen budget meer beschikbaar is in de begroting.

Tevens zullen wij voor het realiseren van een aantal van deze maatregelen afhankelijk zijn van anderen.

De uitgaven in het kader van het Sociaal domein zijn meerjarig constant geraamd. Er is geen rekening gehouden met eventuele stijging van cliëntaantallen. Dit is een risico. Zie maatregelen categorie 1 – spec 32. De cliëntaantallen zullen zo realistisch mogelijk geraamd worden bij de voorbereiding van de begroting.

Op 1 april 2019 heeft een informele avond over scenario-ontwikkeling plaatsgevonden met raads- en commissieleden. De wijzigingen of toelichtingen op maatregelen die hebben plaatsgevonden n.a.v. deze avond zijn in de bijlage vermeld.

Categorie 1 Anders begroten

Anders begroten:

In de huidige meerjarenbegroting is een aantal posten geraamd die voorsorteren op een mogelijk nadeel in de meerjarenbegroting. Het betreft de posten die geparkeerd zijn voor bijvoorbeeld het sociaal domein (gekoppeld aan accres Algemene uitkering), mogelijk tekort

jaarlijks inflatie (reëel ramen) en de post onvoorzien structureel. Deze posten cumuleren en leggen een forse claim op de meerjarenraming.

In de bezuinigingsvoorstellen worden deze posten uit de begroting gehaald waardoor het meerjarenperspectief aanzienlijk wordt verbeterd.

De ramingen van kosten zijn nu gebaseerd op cijfers van de begroting 2019. Volume ontwikkelingen meerjarig zijn niet meegenomen omdat deze niet bekend zijn (bijvoorbeeld cliënten sociaal domein).

Het niet meer opnemen van dit mogelijk nadeel in de meerjarenbegroting betekent dat risicovoller wordt geraamd, en dat er nauwelijks ruimte in begroting is om tekorten op te vangen. Dit vraagt om in de toekomst nog realistischer te ramen van benodigde budgetten.

Van structureel naar incidenteel (krediet beschikbaar stellen)

Van een aantal maatregelen wordt een structureel (jaarlijks terugkerend) bedrag begroot. Het voorstel om deze maatregel om te zetten van structureel naar incidenteel houdt in dat het structurele bedrag uit de begroting geschrapt wordt en een krediet (éénmalig bedrag) beschikbaar wordt gesteld voor deze maatregel voor de komende 4 jaar. Bijv. het structurele bedrag van in totaal 4 jaar (€ 25.000,= per jaar) wordt nu éénmalig (€ 100.000,=) beschikbaar gesteld als krediet (beschikbaar gesteld uit de Reserve Eenmalige Bestedingen). Bijvoorbeeld maatregel categorie 1 / spec-19.

Dit betekent dat voor dit onderdeel na 4 jaar geen budget meer beschikbaar is. Indien de onderliggende activiteit nog steeds van belang is zal opnieuw budget aangevraagd moeten worden.

3.4. Waar kunnen we bezuinigen of de inkomsten verhogen?

In de bijlage I t/m III worden de maatregelen voorgesteld per categorie verdeeld over de programma's uit de begroting inclusief de bijbehorende specificaties per maatregel.

3.5. Conclusie structureel

Meerjarenbegroting 2020-2023	2020	2021	2022	2023
Geactualiseerde meerjarenbegroting	-2.367.178	-2.955.621	-3.120.368	-3.229.092
Inzet van maatregelen 1	873.256	1.125.655	1.405.671	1.659.061
Inzet van maatregelen 2	458.383	773.925	840.150	886.375
Inzet van maatregelen 3A	171.534	258.210	369.060	444.693
Inzet van maatregelen 3B	216.193	291.740	371.763	478.007
Inzet van maatregelen 3C	258.630	343.875	386.142	449.172
Geactualiseerde meerjarenbegroting incl mogelijke maatregelen	-389.182	-162.216	252.418	688.216

3.6. ***Uitgangspunten***

Voor het opstellen van de begroting 2020 dienen, naast de wettelijke voorschriften en de gemeentelijke verordeningen een aantal specifieke regels in acht genomen te worden.

Variabelen waarmee gerekend wordt

- Er wordt rekening gehouden met een loon- en prijsstijging van 0%, tenzij een ander percentage contractueel is vastgelegd met een professionele organisatie en indien autonome kostenstijgingen zijn ontstaan door CAO verplichtingen voor professionele organisaties. Subsidieprogramma wordt vanaf 2018 helemaal geïndexeerd.
- De stortingen in de voorzieningen gebouwenbeheer worden jaarlijks geïndexeerd.
- Bij het ramen van de personeelskosten wordt voor 2019 gerekend met een salarisstijging (inclusief stijging pensioenpremie) van 3,1% ten opzichte van 2018.
- Bij de raming van de inkomsten moet rekening gehouden worden met een inflatiepercentage van 1,75%.
- Er zal voor de begroting 2020 nog een onderzoek plaatsvinden of de berekening van het indexpercentage geactualiseerd moet worden.

Rekenrente algemene reserve en investeringen 1)	0 %
Rekenrente beleggingen 2)	0 %
Inflatiepercentage voor loon-en prijsstijging 3)	0 % voor de uitgaven 1,75 % voor de inkomsten

- 1) Omdat de gemeente Asten geen externe leningen heeft, is het niet meer toegestaan om rente toe te rekenen aan de algemene reserve en investeringen.
  - 2) Op basis van rentestand voor 3 maanden deposito (Rentestanden partieel Schatkistbankieren).
  - 3) Conform het geprognosticeerde indexcijfer voor overheidsconsumptie 2020, bijlage 1.3 Middelen en bestedingen 2020 van het Centraal Economisch Plan 2019, opgesteld door het CPB, is het indexpercentage 1,6%. In verband met de afronding met 0,25% wordt het percentage 1,75%.
- Voor onvoorzien incidenteel wordt een bedrag opgenomen van 0,15% van de omzet. Voor 2020 betekent dit voor beide posten onvoorzien een bedrag van € 56.250= (uitgaande van een omzet van € 37,5 miljoen).
  - Voor onvoorzien structureel wordt m.i.v. de begroting 2020 geen bedrag meer opgenomen als gevolg van een maatregel uit scenario-ontwikkeling.
  - De algemene reserve bedrag 5% van de omzet. Dit is € 1.875.000,=. De verwachte stand op 1-1-2019 is hoger. Voorlopig wordt deze hogere stand gehandhaafd.

Algemeen

- Bij het samenstellen van de ramingen wordt rekening gehouden met het uitgangspunt: begroting 2020 is hetzelfde als begroting 2019 t/m tussentijdse rapportage voorjaar 2019 die behandeld wordt in de raad van juli 2019.

Belastingen en tarieven

- De tarieven van de heffingen en belastingen worden bijgesteld met 1,75% voor gestegen loon- en prijsniveau.
- Onroerende zaakbelasting stijgt met 1,75% (tenzij anders wordt besloten bij scenario-ontwikkeling).
- Het tarief toeristenbelasting is € 1,35 voor overige accommodaties en € 2,10 voor hotelovernachtingen (tenzij anders wordt besloten bij scenario-ontwikkeling).
- Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2018-2020 is op 12 december 2017 vastgesteld. De tarieven voor de rioolheffing worden conform het voorstel voor de jaren 2019 tot en met 2021 verhoogd met 5,9%. De totale verhoging 2020 is 7,65% bestaande uit 5,9% en 1,75% inflatie.

- De tarieven voor de afvalstoffenheffing hebben als uitgangspunt 100% kostendekkendheid. De stand van de voorziening afvalstoffenheffing is nihil. In 2020 kan dus geen uitname meer plaatsvinden.

Uitgangspunten investeringen

Conform de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) moeten alle investeringen geactiveerd worden. Dit betekent dat afschrijving moet plaatsvinden over de gebruiksduur en dat deze lasten structureel in de begroting opgenomen moeten worden.

Een alternatieve dekking hiervoor is om een eenmalige reserve te vormen (reserve kapitaallasten) waaruit de structurele lasten gedekt worden. Dit betekent dat de investering wel geactiveerd wordt en hiermee voldaan wordt aan de BBV, maar feitelijk wel eenmalig afgedekt wordt. Dit betekent dat er aan het einde van de looptijd geen budget is voor vervanging.

Voor een financieel gezonde gemeente in de toekomst is het van belang dat er voldoende budget is om de noodzakelijke vervangingsinvesteringen te doen. Daarom is het van belang om bij investeringen de keuze te maken of een investering structureel afgedekt wordt of eenmalig via een reserve kapitaallasten.

Hierbij zal bepaald moeten worden of de investering als een basisvoorziening of als een "luke" wordt gezien.

Een keuze die gemaakt moet worden is, of:

1. Het investeringen betreft die wel noodzakelijk zijn om in de toekomst vervangen te kunnen worden. Bij deze optie is het van belang de investering te activeren en structurele dekking te regelen. Hierdoor is bij toekomstige vervanging structurele dekking beschikbaar.
2. Het investeringen betreft die niet noodzakelijk zijn om in de toekomst vervangen te worden. Bij deze optie is het mogelijk om de kapitaallasten te dekken uit een reserve kapitaallasten (die gedekt wordt uit de Reserve Eenmalige Bestedingen). Voordeel hierbij is dat de lasten niet structureel op de begroting drukken. Nadeel is dat er geen budget is voor toekomstige vervangingen.
3. Een combinatie van 1 en 2. Gedeeltelijk activeren en gedeeltelijk eenmalig afdekken. Onderdelen die vervangen moeten worden activeren en eenmalige aanpassingen eenmalig afdekken.

Per investering wordt bekeken welke dekking het beste past.

3.7. Woonlastendruk

Hieronder is de lokale lastendruk per woonruimte berekend (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing).

Uitgangspunten lokale lastendruk 2020:

- afvalstoffenheffing stijgt met 1,75% conform prijsstijging; daarnaast stijgen de kosten voor afval ten opzichte van 2019 met € 241.200,= door stijging kosten milieustraat, minder opbrengst als gevolg van minder ledigingen restafval en omdat de egalisatievoorziening afval nihil is. Deze kostenstijging heeft betrekking op zowel het vaste als het variabel deel van de afvalstoffenheffing. Bij het opmaken van de begroting 2020 worden de tarieven opnieuw berekend.
- onroerendezaakbelasting stijgt met 1,75% conform prijsstijging.

- rioolheffing stijgt met 1,75% als gevolg van prijsstijging. Daarnaast wordt de heffing jaarlijks verhoogd met 5,9%.

Lokale lastendruk	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020
Gebruiker				
Afvalstoffenheffing (variabel)	45,60	48,90	48,90	49,76
Afvalstoffenheffing (vast)	67,68	67,20	67,20	103,88
Totaal gebruiker	113,28	116,10	116,10	153,63
Eigenaar				
OZB	302,87	310,40	290,40	295,48
Rioolheffing	200,00	217,00	217,00	234,00
Totaal eigenaar	502,87	527,40	507,40	529,48
Totaal eigenaar en gebruiker	616,15	643,50	623,50	683,11

Bij de berekening van de lokale lastendruk afvalstoffenheffing wordt uitgegaan van 5 containers restafval.

Bij het opmaken van de begroting 2019 worden de diverse tarieven opnieuw berekend.

4. Gezond Financieel Huishouden 2020-2023 INCIDENTEEL

4.1. Hoe staan we ervoor?

Begroting 2019

Basis voor scenario-ontwikkeling is de prognose stand van de Reserve Eenmalige Bestedingen conform de begroting 2019.

Tabel A

Omschrijving (-)= nadeel (+)= voordeel	Reserve Eenmalige Bestedingen			
	Eind 2019	Eind 2020	Eind 2021	Eind 2022
Saldo Reserve Eenmalige Bestedingen	1.628.526	261.512	188.481	85.070

Raadsbesluiten, jaarrekening 2018 en Tussentijdse rapportage Voorjaar 2019

Tussen het moment dat de begroting 2019 is vastgesteld (november 2018) en nu (mei 2019) zijn er diverse ontwikkelingen geweest. Deze ontwikkelingen en financiële consequenties zijn via afzonderlijke raadsbesluiten verwerkt. Het betreft:

Tabel B

Reserve Eenmalige bestedingen	Eind 2019	Eind 2020	Eind 2021	Eind 2022	Eind 2023
Stand begroting 2019 [tabel A]	1.628.526				
Geactualiseerde stand		1.171.334	-450.758	-719.258	-869.258
Mutaties in de reserve opgenomen in de meerjarenbegroting 2019-2022		-1.367.014	-73.031	-103.411	
Afwijkingen ten opzichte van de begroting 2019					
Mutaties in jaarrekening 2018 voornamelijk omdat winstneming grondbedrijf heeft plaatsgevonden in 2018 in plaats van 2021	92.940		-148.880		
1e begrotingwijziging 2019					
- budgetten zijn structureel geraamd waardoor onttrekking uit de reserve vervalt (voordeel)	103.411	103.411	103.411	103.411	
- onttrekking uit de reserve van € 250.000, voor de jaren 2019 en 2020 geschrappt (voordeel)	250.000	250.000			
4e begrotingswijziging. Projectbijdrage renovatiehuis de Peel 2019 en 2020	-50.000	-50.000			
Ploegmakerpark	-25.000				
Resultaat tussentijdse rapportage 2019	-944.474				
Prognose resultaat jaarrekening 2018	115.931				
Nieuwe wensen (tabel C)		-558.489	-150.000	-150.000	
Geactualiseerde Reserve Eenmalige Bestedingen	1.171.334	-450.758	-719.258	-869.258	-869.258

In bijlage zijn de nieuwe wensen opgenomen, de consequenties voor de reserve eenmalige bestedingen zijn hieronder samengevat.

Tabel C

Nieuwe wensen incidenteel	2020	2021	2022	2023
2. Sociaal domein				
Revitalisering gymzaal Schoolstraat	58.489			
3. Ruimtelijk domein				
Aanpak illegale bewoning	150.000	150.000	150.000	
Rotonde N279 / Buizerdweg / Meijelseweg	350.000			
Vostermansplein burgerinitiatief	p.m.			
Oplossen knelpunt geuroverlast Antioniusstraat 45	p.m.			
Totaal	558.489	150.000	150.000	0

4.2. Wat hebben we gedaan?

In het kader van scenario-ontwikkeling is ook gekeken of het mogelijk is om structurele lasten om te zetten naar incidentele lasten. Zie ook 3.3. Om dit te kunnen realiseren is het wel noodzakelijk dat er voldoende middelen beschikbaar zijn in de Reserve Eenmalige Bestedingen.

Hieronder wordt een aantal maatregelen voorgesteld die een toename of een afname van de REB voorstellen:

Tabel D

Omschrijving - = nadeel op REB + = voordeel op REB	Cat	Reserve Eenmalige Bestedingen			
		2019	2020	2021	2022
Incidenteel afdekken bereikbaarheidsakkoord	1-spec 18	-434.110			
Verkeerscirculatieplan (van structureel naar incidenteel)	1-spec 19	-100.000			
Schrappen krediet monitoring verkeersveiligheid	1-spec 21	10.000			
Krediet projectmatige aanpak schoolomgevingen schrappen	1-spec 22	40.000			
Incidenteel budget duurzaamheid 2020 aframen	1-spec 25	10.000			
Toerisme en recreatie (van structureel naar incidenteel)	1-spec 41	-60.000			
Omzetten budget bedrijfscontacten (van structureel naar incidenteel)	1-spec 42	-20.000			
Aframen van reserves	1-spec 44	610.542			
Verkoop 2de tractor UDAS	3-spec 6	10.000			
Maatschappelijke stage (MAS) (van structureel naar incidenteel)	3-spec 29	-60.000			
Heroverweging van projecten	3-spec 37	457.000			
Verlagen weerstandsratio	1	p.m.			
Totaal maatregelen		463.432	0	0	0

Wij beschikken als gemeente over een zeer hoge weerstandsratio deze kan bijgesteld worden, waardoor een deel van de algemene reserve ingezet kan worden voor de REB.

4.3. Conclusie incidenteel

Inclusief bovenstaande maatregelen ziet de prognose van de Reserve Eenmalige Bestedingen er meerjarig als volgt uit.

Tabel E

Reserve Eenmalige bestedingen	Eind 2019	Eind 2020	Eind 2021	Eind 2022	Eind 2023
Stand begroting 2019 [tabel A]	1.628.526				
Geactualiseerde stand		1.634.766	12.674	-255.826	-405.826
Mutaties in de reserve opgenomen in de meerjarenbegroting 2019-2022		-1.367.014	-73.031	-103.411	
Totaal afwijkingen ten opzichte van de begroting 2019 [specificatie in tabel B]	-457.192	-255.078	-195.469	-46.589	
Totaal maatregelen [tabel D]	463.432				
Geactualiseerde Reserve Eenmalige Bestedingen	1.634.766	12.674	-255.826	-405.826	-405.826

De reserve eenmalige bestedingen is eind 2021, negatief dit kan nog hoger worden wanneer de p.m. ramingen worden ingevuld. Aanvulling van deze reserve is daarom noodzakelijk.

Voorstel is om € 1.000.000,= over te hevelen van de algemene reserve naar de reserve eenmalige bestedingen

5. Wat wil de raad?

Planning

De vervolg planning met betrekking tot Voorjaarsnota 2019/scenario-ontwikkeling is:

- Behandeling definitief voorstel in college 21 mei 2019
- Toezending, publicatie en pers 23 mei 2019
- Enquête 23 mei t/ 3 juni 2019
- Technische toelichting 5 juni 2019
- Behandeling in commissie AZ&C 13 juni 2019
- Dialoogavond 19 juni 2019
- Behandeling in raad 2 juli 2019

Wat vragen we de raad?

Aan de raad wordt gevraagd om:

- Zich uit te spreken of alle voorgestelde maatregelen acceptabel zijn.
- Zich uit te spreken of de classificaties acceptabel zijn.
- Zich uit te spreken of de nieuwe wensen acceptabel zijn.
- Zich uit te spreken om € 1.000.000,= over te hevelen van de algemene reserve naar de reserve eenmalige bestedingen.

Het college zal vervolgens de maatregelen verwerken in de meerjarenbegroting 2020-2023.

BIJLAGEN

BIJLAGE I	Nieuwe wensen 2020-2023.....	22
BIJLAGE II	Reserve eenmalige bestedingen.....	33
BIJLAGE III	Overzicht wijzigingen na 1 april 2019.....	36
BIJLAGE IV	Uitgangspunten van de provincie.....	38
BIJLAGE V	Overzicht categorie 1 maatregelen.....	42 e.v.
BIJLAGE VI	Overzicht categorie 2 maatregelen	
BIJLAGE VII	Overzicht categorie 3 maatregelen	
BIJLAGE VIII	Specificatie van projecten die heroverwogen kunnen worden.	
BIJLAGE IX	Specificatie van ONIS producten	
BIJLAGE X	Specificatie van LEV werkzaamheden	

Bijlage I Nieuwe wensen 2020-2023

In deze bijlage zijn per programma de nieuwe wensen en wijzigingen op bestaande wensen opgenomen en nader uitgewerkt.

Bij "Financiën" staat aangegeven of de budgetten structureel, incidenteel of p.m. (pro memorie) zijn.

Bedragen met een + zijn lasten en die met een - zijn baten.

Structureel

Nieuwe wensen structureel	2020	2021	2022	2023
1. Bestuur en veiligheid				
Aansluiten e-depot	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2. Sociaal domein				
Schulddienstverlening	40.000	40.000	40.000	40.000
Zorg voor later/Informerend huisbezoek	10.000	10.000	10.000	10.000
3. Ruimtelijk domein				
Vervangen Verkeerslicht bij de Lisse	2.333	2.333	2.333	2.333
Vostermansplein burgerinitiatief	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Klimaatbestendig Asten investeringen worden gedekt uit voorziening riolering/wegen of reeds beschikbaar gestelde budgetten.	0	0	0	0
Onderhoud brug Kanaalweg	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal	52.333	52.333	52.333	52.333

Incidenteel

Nieuwe wensen incidenteel	2020	2021	2022	2023
2. Sociaal domein				
Revitalisering gymzaal Schoolstraat	58.489			
3. Ruimtelijk domein				
Aanpak illegale bewoning	150.000	150.000	150.000	
Rotonde N279 / Buizerdweg / Meijelseweg	350.000			
Vostermansplein burgerinitiatief	p.m.			
Oplossen knelpunt geuroverlast Antioniusstraat 45	p.m.			
Totaal	558.489	150.000	150.000	0

1. Bestuur en Veiligheid

Het programma Bestuur en Veiligheid omvat bestuur, burgerzaken, beheer overige gebouwen en gronden, overhead, crisisbeheersing/brandweer en openbare orde/veiligheid.

Aansluiten e-depot

Doel

Gemeenten dienen in de toekomst aan te sluiten op de digitale opslagvoorziening bij het Streekarchief, onze archiefbewaarplaats.

Aanleiding

Zoals we onze analoge archiefbescheiden overdragen zullen we dit in de toekomst ook met de digitale archiefbescheiden moeten doen.

De digitale bouwvergunningen kunnen na goedkeuring al overgebracht worden.

Daarnaast zal naar alle waarschijnlijkheid de termijn van overdracht verkort worden van 20 naar 10 jaar. Digitale overdracht zal dus eerder plaatsvinden.

Activiteiten en planning

Vanuit het RHCE krijgen we nog een voorzet voor de planning.

Financiën

P.M.

2. Sociaal Domein

Het programma Sociaal Domein omvat onderwijs, sport, cultuur en recreatie en sociaal domein.

Schulddienstverlening

Doel

Het verbeteren van de schuldhulpverlening waarbij budgetbeheer een lichtere vorm is van hulpverlening en waarbij de regie zoveel mogelijk bij de cliënt blijft.

Door het inzetten van deze vorm van hulpverlening wordt voorkomen dat mensen in de diepe schulden raken, onder bewind moeten worden gesteld en in de wettelijke schuldsanering terecht komen.

Aanleiding

Er komt steeds meer aandacht voor de schuldhulpverlening in Nederland. Deze is hard nodig. Er zijn veel mensen met schulden en betalingsproblemen. Om deze mensen goed te kunnen helpen is het nodig om hulp op maat te kunnen aanbieden.

Budgetbeheer is een extra instrument in de schuldhulpverlening wat tot nu toe weinig is toegepast.

Activiteiten en planning

Activiteit	Planning
1. Uitvoeren van implementeren van budgetbeheer in de lokale schuldhulpverlening inzet formatie	2020
2. Uitvoeren van technisch budgetbeheer door Krediet Bank Nederland	2020

Financiën

Voor extra inzet van de lokale schuldhulpverlening is € 40.000,= structureel nodig.

Zorg voor later/Informerend huisbezoek

Wat doen we hiervoor?

Doel

Ouderen vanaf een nog nader te bepalen leeftijd (waarschijnlijk 70 of 75 jaar) worden aangeschreven en uitgenodigd voor een informerend gesprek. Een getrainde vrijwilliger gaat vervolgens het gesprek aan bij de inwoners thuis 'achter de voordeur' om te signaleren, te informeren en de weg te wijzen.

De vrijwilligers worden ondersteund door een professional van Onis Welzijn.

- Signalen van ouderen die eventuele ondersteuning nodig (gaan) hebben komen eerder in beeld.
  - Ouderen weten waar ze terecht kunnen met hulp- en ondersteuningsvragen.
  - Er treedt bewustwording op bij ouderen van het belang van een stevig sociaal netwerk en zij leren hoe ze hier bijtijds aan te kunnen bouwen.
- Ouderen kunnen hierdoor daadwerkelijk langer, gezond en comfortabel thuis blijven wonen.

Aanleiding

Ouderen dienen steeds langer zelfstandig thuis te wonen. Om langer thuis te kunnen wonen is het van belang dat ouderen bij ondersteuningsvragen weten waar ze naartoe kunnen. Beoogd wordt om ondersteuning zoveel mogelijk te bieden vanuit het eigen netwerk. Wanneer dit netwerk er niet is, of ouderen zich hiervan niet bewust zijn, wordt eerder gespecialiseerde en dus dure ondersteuning (2^e lijns) ingezet. Door preventief laagdrempelig in gesprek te gaan kan eventuele ondersteuning (nu of in de toekomst) dichterbij de inwoner worden geboden.

Activiteiten en planning

Activiteit	Planning
1. Opzetten van project Zorg voor later/Informerend huisbezoek	2020
2. Uitvoeren van het project	2020

Financiën

Voor Zorg voor Later is € 10.000,= per jaar structureel nodig.

Dit is een zeer globale schatting, gebaseerd op project Automaatje dat Onis Welzijn uitvoert waarbij ze ook een coördinerende taak hebben, vrijwilligers ondersteunen, afspraken tussen vrijwilligers en inwoners inplannen etc.

Komende tijd zal dit verder uitgewerkt worden en zal meer duidelijk worden over de precieze begrote kosten.

Revitalisatie gymzaal Schoolstraat

Doel

Een beperkte opknopbeurt waardoor de gymzaal aan de Schoolstraat weer aan de maat wordt gebracht en voldoet aan de wensen en eisen van de gebruikers.

De klanttevredenheid van de gebruikers verbeteren en het gebouw middels een beperkte opknopbeurt weer te laten voldoen aan de wensen en eisen van deze tijd.

Aanleiding

Voor alle gemeentelijke gebouwen is een meerjarige onderhoudsplanning opgesteld. Deze planning is erop gericht om het gebouw in stand te laten en ervoor te zorgen dat alle onderdelen (met name installaties) voldoen aan het wettelijk minimum. Investerings in een (beperkte) renovatie of vernieuwing van het pand zijn hierin niet opgenomen. Deze worden separaat ter goedkeuring aangeboden.

In het kader van het project 'ontwikkeling exploitatie De Schop' is er een NPS rapportage opgesteld over de klanttevredenheid, de gymzaal maakt hiervan onderdeel uit. De klanttevredenheid van de bezoekers van de gymzaal loopt ver achter op de bezoekers van Sportcomplex de Schop.

Activiteiten en planning

Activiteit	Planning
1. Revitalisatie gymzaal ad Schoolstraat	2020

Financiën

Voor deze opknopbeurt is een globale kostenraming opgesteld. De investering wordt geraamd op € 58.489,=. Het betreft een eenmalige investering welke gepland staat voor 2020.

3. Ruimtelijk Domein

Het programma Ruimtelijk Domein omvat verkeer, vervoer en waterstaat, volksgezondheid en milieu, volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.

Rotonde N279 / Buizerdweg / Meijelseweg

Doel

Verbeteren van de verkeersveiligheid op de huidige kruising N279 / Buizerdweg / Meijelseweg.

Aanleiding

De provincie start in 2020 met groot onderhoud aan de N279 tussen Asten en Meijel. Bij het uitvoeren van het groot onderhoud, wordt de huidige kruising nabij de Buizerdweg – Meijelseweg, omgevormd tot rotonde.

In opdracht van de provincie wordt de huidige kruising bij de Buizerdweg / Meijelseweg omgevormd tot rotonde. In het kader van de bestaande beheerregeling, wordt bij aanpak van kruispunten de wegvakentheorie toegepast, die afhankelijk van het belang van aansluitende wegbeheerders, een procentuele financiële bijdrage vraagt in de reconstructiekosten van dat punt. Voor deze specifieke situatie geldt dat de totale kosten geraamd worden op € 700.000,= waarvan de gemeente Asten voor 50% dient bij te dragen in de realisatie van de rotonde.

In het Coalitieprogramma 'Samen op weg naar een duurzaam vitaal Asten', is opgenomen dat de gemeente ijvert voor de komst van een rotonde op de N279 bij de Buizerdweg / Meijelseweg om zo een verkeersveiliger situatie te realiseren.

Activiteiten en planning

Activiteit	Planning
1. Realisatie rotonde door provincie	2020

Financiën

Voor 2020 is € 350.000,= incidenteel nodig.

Vervanging Verkeerslicht bij de Lisse

Doel

Technisch goed werkende verkeersregelinstallatie bij de Lisse om storing en uitval te voorkomen en een veilige verkeerssituatie te waarborgen.

Aanleiding

De verkeersregelinstallatie bij de Lisse is economisch afgeschreven. Technisch gezien is de installatie nu nog van voldoende kwaliteit om de verkeersveiligheid te waarborgen, echter zien wij vaker storing en uitval. De leverancier geeft aan dat het aantal storingen en uitval in de toekomst kan toenemen. Dit vanwege:

- Het feit dat de huidige installatie "out of service" is op het gebied van software en hardware. Dit betekent dat wanneer de software of hardware kapot gaat, deze niet vervangen kunnen worden, uitgezonderd van de armaturen.
- Leeftijd AD570 automaat is 29 jaar. Advies van leveranciers is vervangen van een automaat elke 15 jaar.
- Overgang van 230v installatie met halogeen lampen (verdwijnen in toekomst) naar 42v installatie met LED2 units (5 jaar garantie). Dus geen replace meer de eerste 10

tot 15 jaren. Tevens minder stroomverbruik dus lagere energierekening en een bijdrage aan onze duurzaamheidsdoelen.

Activiteiten en planning

Activiteit	Planning
1. Vervanging van de verkeersregelinstallatie bij de Lisse	2020

Financiën

Voor 2020 is een krediet € 35.000,= nodig, de structurele kapitaallasten bedragen € 2.333,=.

Onderhoud brug Kanaalweg

Doel

Eenmalig onderhoud aan de brug bij de Kanaalweg. De brug op de Kanaalweg wordt intensief gebruikt door zwaar verkeer afkomstig van het industrieterrein. Tevens komt er veel fietsverkeer overheen. Om de continuïteit en de veiligheid te waarborgen heeft de brug onderhoud nodig.

Aanleiding

Uit een visuele inspectie van de gemeente is gebleken dat de brug onderhoud nodig heeft. De omvang van het onderhoud wordt momenteel in kaart gebracht. Indien de onderhoudsmaatregelen bepaald zijn, willen wij overgaan tot uitvoering.

Activiteiten en planning

Activiteit	Planning
1. Uitvoeren van eenmalig onderhoud brug Heesakkerweg	2020

Financiën

Momenteel is niet inzichtelijk welk onderhoud de brug nodig heeft daarom wordt vooralsnog P.M. geraamd.

Vorstermansplein

Doel

Verbeteren van de leefbaarheid en de verblijfskwaliteit van het Vorstermansplein in Heusden.

Aanleiding

De Dorpsraad Heusden heeft een burgerinitiatief ingediend voor het herinrichten van het Vorstermansplein. Het plein dient de gemeenschap van meerdere functies, het is een centrale ontmoetingsplaats waar tal van activiteiten georganiseerd worden. In de loop der jaren zijn verschillende initiatieven en ontwikkelingen gelanceerd die de functies om het plein hebben doen veranderen. De nieuwe ontwikkelingen hebben o.a. geleid tot verkeersknelpunten, wateroverlast, overlast glascontainers. De Dorpsraad Heusden wil de problematiek integraal benaderen en heeft met omwonenden en ondernemers een plan gepresenteerd aan de raad voor de herinrichting van het Vorstermansplein.

Op 26 februari 2019 heeft het Dorpsoverleg Heusden hun plan voor de herinrichting van het Vorstermansplein gepresenteerd aan de raad. De raad heeft het college opdracht gegeven te komen tot een procesvoorstel waarin opgenomen is hoeveel financiële middelen benodigd zijn en in welke mate de initiatiefnemers een eigen inbreng kunnen leveren.

Activiteiten en planning

Activiteit	Planning
1. Procesvoorstel aan de raad.	Sept / okt 2019
2. Voorbereiding van de herinrichting van het Vorstermansplein in Heusden	2019 / 2020
3. Uitvoering van de herinrichting van het Vorstermansplein	2020

Financiën

Voor 2020 is € PM ,= structureel/incidenteel nodig.

Klimaatbestendig Asten

Doel

De gemeente Asten wil de gevolgen van klimaatverandering op kunnen vangen. We willen klimaatbestendig worden, dat wil zeggen minder versterking, meer groen, een betere wateropvang, minder hittestress en een grote biodiversiteit in flora en fauna.

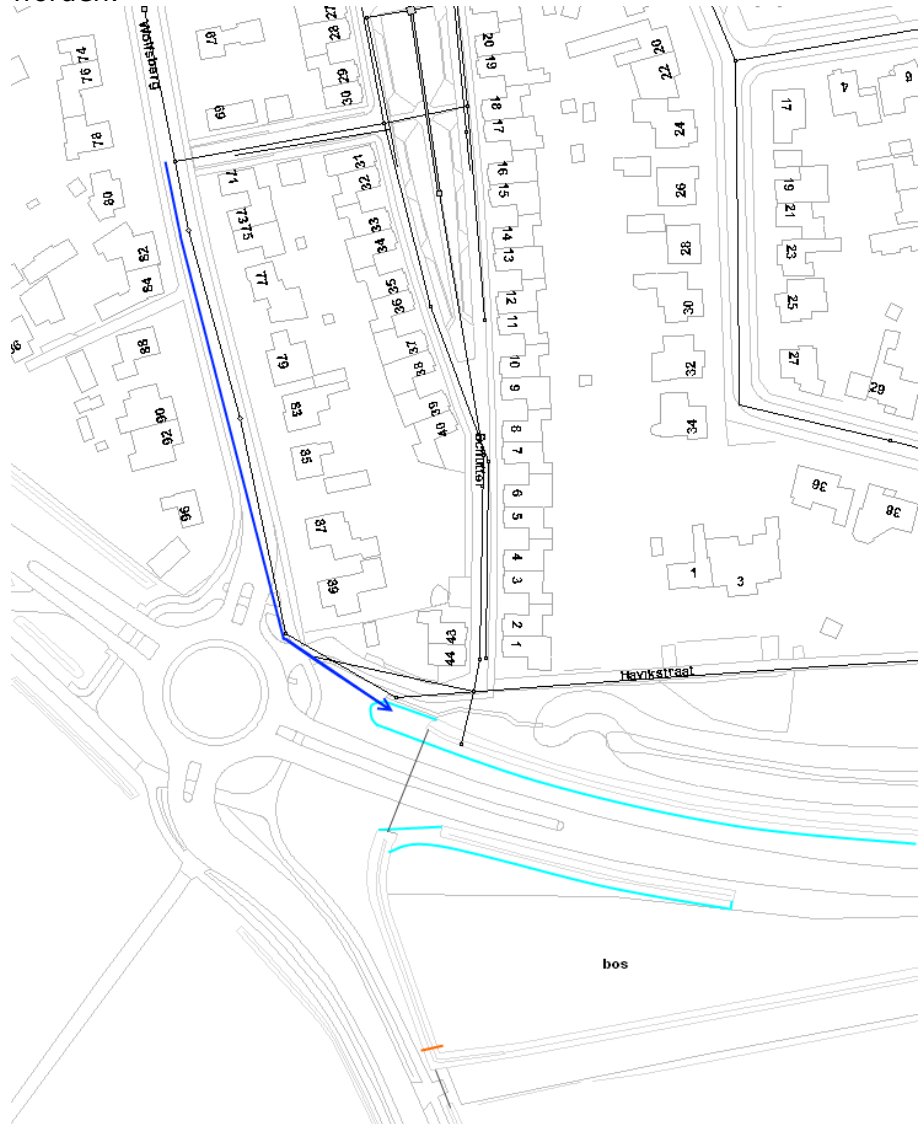
Aanleiding

Het veranderde klimaat in Nederland zorgt voor meer extremen in het weer, zo hebben we meegemaakt in 2016 en 2018. Mede hierdoor is klimaatbestendigheid als een van de majeure maatschappelijke opgaven opgenomen in de Toekomstagenda Asten 2030 en het coalitieakkoord. Tevens sluit dit aan bij de kern van de Deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht.

Activiteiten en planning

Om de klimaatveranderingen op te kunnen vangen, werken we aan een klimaatbestendige inrichting van de publieke (openbare) en private buitenruimte en het watersysteem. Relevante fysieke veranderingen worden benut om klimaatadaptatieve maatregelen te nemen. Dat geldt voor projecten van de overheid (gemeente, waterschap) en voor projecten van anderen (inwoners, bedrijven). Dat betekent dat onderhoudscycli van infrastructuur, riolering, groen en gebouwen worden benut. Bij specifieke knelpunten nemen we versneld klimaatadaptatieve maatregelen.

Activiteit	Planning
<i>1. Herinrichting Voorste Heusden (Den Tip - Patrijsweg) en Patrijsweg (Voorste Heusden - Dreef)</i> We richten de Voorste Heusden en de Patrijsweg volledig opnieuw in. Hierbij wordt de bestaande riolering in de Voorste Heusden vergroot en wordt het hemelwater in de Voorste Heusden en Patrijsweg afgekoppeld. We streven dat minimaal 80% van de pandeigenaren meewerkt met het afkoppelen van hemelwater. Met deze maatregel neemt de kans op wateroverlast in de Voorste Heusden af.	2020 start voorbereiding 2021 start uitvoering
<i>2. Electro-Mechanische renovatie Riologemaal Vlinderveld</i> Het riologemaal is toe aan renovatie. De 15 jaar oude pompen zijn versleten en toe aan vervanging. Ook de schakelautomaat is verouderd. Door de pompen en de schakelautomaat te vervangen, wordt de installatie energiezuiniger en intelligenter.	2020

<p>3. <i>Electro-Mechanische renovatie BergBezinkLeiding Voorste Heusden</i> De BergBezinkLeiding is toe aan renovatie. De 17 jaar oude pompen zijn versleten en toe aan vervanging. Ook de schakelautomaat is verouderd.</p>	2020
<p>4. <i>Aanpak "water op straat" Wolfsberg</i> Uit de voorbereiding van het project aanpak "water op straat" Wolfsberg, blijkt dat de uit te voeren maatregel omvangrijker dient te zijn om klimaatbestendig te worden.</p> <p>Bij de aanleg van het hemelwater-/calamiteitenriool streven we ernaar dat minimaal 80% van de pandeigenaren meewerkt met het afkoppelen van hemelwater.</p>	2019 start voorbereiding 2020 start uitvoering
<p>5. <i>Herinrichting Beekerloop</i> Samen met het waterschap wordt de Beekerloop heringericht. De opgave bestaat in hoofdlijnen uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Klimaatbestendig inrichten - Aanleg natuurvriendelijke oevers (NVO) - Vispasseerbaar maken <p>Het klimaatbestendig inrichten van de Beekerloop (vergroten duikers, meer waterberging) is van belang voor het klimaatbestendig maken van o.a. de Paddenstoelenwijk, Sterrenwijk, Appelwijk en bedrijventerrein Nobis</p>	Uitvoering 1 ^e fase 2020
<p>6. <i>Subsidieregeling afkoppelen hemelwater en aanleg groene daken</i> Om klimaatbestendig te worden, nemen we als gemeente veel maatregelen. Echter een groot deel in de kernen is particulier terrein en ook particulieren</p>	2020

kunnen hun steentje bijdragen om Asten klimaatbestendig te maken. Om de bewustwording te vergroten en om particulieren te stimuleren maatregelen te nemen is een subsidieregeling nodig voor het afkoppelen van hemelwater en het aanleggen van groene daken.

7. Ombouwen rioolstelsel zuidelijke parallelweg Heesakkerweg

In de zuidelijke parallelweg wordt nieuwe riolering aangelegd. Deze wordt losgekoppeld van het bestaande gemengde rioolstelsel van Asten en gekoppeld aan het gescheiden stelsel van bedrijventerrein Hazeldonk. 100% van het aangesloten verhard oppervlak wordt afgekoppeld. Het hemelwater gaat afstromen in westelijke richting. Met deze maatregel wordt de wateroverlast aan de Heesakkerweg opgelost en neemt de kans op wateroverlast in de Hazeldonk af.

2022 start voorbereiding

2023 start uitvoering

Financiën

1. Herinrichting Voorste Heusden en Patrijsweg

Totale kosten € 670.000,-

Dekking: Voorziening riolering € 610.000,-
 Te activeren krediet € 60.000,- (kapitaallasten € 1.200,- beschikbaar)

Daarnaast is nog € 140.000,- krediet opgenomen voor plateaus 30km gebied Voorste Heusden.

2. Electro-Mechanische renovatie Rioolgemaal Vlinderveld

Totale kosten € 25.000,-

Dekking: Voorziening riolering € 25.000,-

3. Electro-Mechanische renovatie BergBezinkLeiding Voorste Heusden

Totale kosten € 25.000,-

Dekking: Voorziening riolering € 25.000,-

4. Aanpak "water op straat" Wolfsberg

Totale kosten € 280.000,-

Dekking: Voorziening riolering € 250.000,- (reeds € 100.000,- beschikbaar)
 Voorziening wegen € 30.000,- (reeds beschikbaar)

5. Herinrichting Beekerloop

Totale kosten € p.m.

Dekking: Voorziening riolering € p.m. (reeds € 120.000,- beschikbaar via project "Vergroten duikers Beekerloop")

6. Subsidieregeling afkoppelen hemelwater en aanleg groene daken

Totale kosten € p.m. structureel

Dekking: Exploitatie riolering € p.m. structureel

7. Ombouwen rioolstelsel zuidelijke parallelweg Heesakkerweg

Totale kosten € 720.000,-

Dekking: Voorziening riolering € 700.000,-

Onderhoud wegen € 20.000,-

Aanpak illegale bewoning

Doel

Onze gemeente is verantwoordelijk voor de veiligheid en gezondheid van personen die in onze gemeente woonachtig zijn. Huisvesting van deze personen dient daarom te voldoen aan de daartoe gestelde wettelijke eisen. Daarnaast legt de gemeenteraad door middel van het vaststellen van een bestemmingsplan vast voor welke functies een bepaald gebied in onze gemeente het best geschikt is. De veiligheid en gezondheid van inwoners van personen in onze gemeente als mede de correcte invulling van de verdeling van functies over ons grondgebied dienen wij te waarborgen.

Aanleiding

Nederland kent een trend, ingegeven door een tekort aan woningen, dat personen steeds vaker op locaties gaan wonen die daarvoor niet bestemd zijn. Te denken valt hier bijvoorbeeld aan bewoning van voormalige bedrijfspanden en recreatieparken. Dit brengt veiligheidsrisico met zich mee en gevaren voor de volksgezondheid. Het veiligheidsrisico is gelegen in het feit dat diverse personen vanwege problemen gedwongen worden om hun toevlucht te zoeken tot een dergelijke locatie en anderzijds wonen er personen die er bewust voor kiezen zodat zij 'onder de radar' blijven van diverse overheidsinstanties. Deze laatste groep is op zich zelf staand al een veiligheidsrisico maar bij het samengaan met de eerste groep personen brengt de smeltkroes die kan ontstaan een groter veiligheidsrisico met zich mee. Doordat panden waarin gewoond wordt niet geschikt zijn voor bewoning brengt dit veiligheidsrisico's met zich mee.

Ook in onze gemeenten zien wij personen die woonachtig zijn op plaatsen die daarvoor niet bedoeld zijn. Wij zien in de Basisregistratie Personen dat mensen ingeschreven staan op locatie waar dit niet is toegestaan. Gelet op het bovenstaande moet hiertegen opgetreden worden.

Activiteiten en planning

Activiteit	Planning
1. Uitvoeren van controles door toezicht	2020,2021,2022
2. Uitvoeren van juridische procedures	2020,2021,2022
3. Uitvoeren van invorderingsprocedures	2020,2021,2022

Financiën

Voor het uitvoeren van alle bovenstaande en bijkomende werkzaamheden (voorlichting, projectleiding, afstemming met externe partners et cetera) is een plan van aanpak gemaakt. In dit plan van aanpak zijn het aantal uur begroot. Om correct uitvoering te kunnen geven aan dit project is € 450.000,= voor de komende drie jaar nodig.

Oplossen knelpunt geuroverlast Antoniusstraat 45

Doel

Al in de begroting 2018 is het doel opgenomen om de ernstige geuroverlast van het vleeskuikenbedrijf aan de Antoniusstraat 45 weg te nemen voor de direct omwonenden en de bewoners in de kom van Heusden. Vanaf die tijd lopen er ook onderhandelingen met de eigenaar om het bedrijf uit te kopen. De onderhandelingen zijn nog niet afgerond. Indien er geen overeenstemming wordt bereikt over het uitkopen van het vleeskuikenbedrijf zal na de vaststelling van het bestemmingsplan Antoniusstraat aan de raad een besluit worden voorgelegd om een onteigeningsprocedure te starten met als doel om de intensieve veehouderijtak op de locatie Antoniusstraat 45 te beëindigen.

Aanleiding

Uit de dialooggesprekken met inwoners in Heusden in 2016 en 2017 over zorgen over de ontwikkelingen in de landbouw en de overlast van intensieve veehouderij is deze locatie als meest urgent knelpunt benoemd. Hoewel het bedrijf voldoet aan wet- en regelgeving, blijkt uit berekeningen van de landbouwuniversiteit Wageningen dat de geuroverlast in de twee laatste weken van de levenscyclus (iedere 6 weken) van de kuikens ook inderdaad telkens zeven maal zo hoog is als geur waarvan wordt uitgegaan bij de vergunningverlening.

Door de mate van overlast is door alle partijen (omwonenden, dorpsraad Heusden en ZLTO) aangedrongen op het oplossen van dit knelpunt. Aanvankelijk is onderzocht of kon worden volstaan met het nemen van technische maatregelen op het bedrijf. Nadat bleek dat dit de situatie onvoldoende zou oplossen voor de inwoners van Heusden is het gesprek aangegaan met de eigenaar om te komen tot verplaatsing van het bedrijf. Later zijn deze gesprekken op verzoek van de eigenaar gewijzigd in gesprekken om te komen tot bedrijfsbeëindiging. De provincie heeft financiële steun toegezegd om samen met de gemeente de bedrijfsbeëindiging mogelijk te maken. Ook van de gemeente wordt een substantiële bijdrage gevraagd om de bedrijfsbeëindiging mogelijk te maken. Zolang de onderhandelingen lopen is een PM post opgenomen voor het benodigde bedrag.

Het doel is om het woon- en leefklimaat voor de bewoners van Antoniusstraat en de bewoners in de kom van Heusden te verbeteren.

Activiteiten en planning

Activiteit	Planning
1. Voortzetten onderhandeling tot uiterlijk vaststelling bestemmingsplan Antoniusstraat	Sept 2019

Financiën

De provincie heeft in 2019 onder voorwaarden een krediet beschikbaar gesteld van € 400.000,= voor de bedrijfsbeëindiging. Daarnaast is een gemeentelijke bijdrage nodig waarover reeds in 2018 is besloten:

- € 200.000,= te dekken uit het fonds kwaliteitsverbetering buitengebied (beschikbaar krediet);
- Het restant p.m. te dekken uit reserve eenmalige bestedingen.

4. Economie en Financiën

Het programma Economie en Financiën omvat economie, treasury, onroerende zaakbelasting, overige belastingen, algemene uitkering gemeentefonds en mutaties reserves.

Voor dit programma zijn geen nieuwe wensen ingediend.

Bijlage II reserve eenmalige bestedingen

Stand Reserve Eenmalig Bestedingen		
	Voorjaarsnota 2019	
Stand 31-12-2018 bij jaarrekening 2018		7.046.594,90
Nog uit te geven t.l.v. reserve per 1-1-2019 (eerder beschikbaar gestelde kredieten)		-3.696.410,52
Resultaat Loverbosch oostzijde fase 1a		70.037,00
Tussentijdse rapportage voorjaar 2019 dekking nadeel		-944.474,00
Prognose resultaat 2018		115.931,00
<u>Meerjarenbegroting 2019-2022</u>		
Ontwikkelbudget "Asten op eigen kracht" in netwerken tot 2019	-50.000,00	
Verbeterlijnen bedrijfsplan	-25.000,00	
Duurzaamheidsbeleid 2017-2020	-10.000,00	
Vervolg Cultuurplein Astens-Someren periode 2017-2020	-9.000,00	
Formatie KCC lokaal gebiedsteam (2018-2019)	-52.416,00	
Pilot logeervoorziening mensen met dementie	-8.914,00	
Uitvoeringskosten Senzer	-31.729,00	
Brandweezorg	-6.000,00	
Plan van aanpak duurzaamheid	-120.000,00	
Innovatiehuis De Peel	-80.000,00	
Monitoring verkeersveiligheid	-10.000,00	
Aanpak schoolomgevingen	-20.000,00	
Parkeervoorziening Beatrixlaan-Ostaderstraat (scenario 3A)	-200.000,00	
Omgevingsvisie	-30.000,00	
Verkiezingen 2019	-43.500,00	
Jublieumgratificaties	-13.900,00	
Onderhoud en aanschaf I-verkiezingen	-3.525,00	
Intensivering toezicht veehouderijen	-44.460,00	
Invoering Omgevingswet	-500.000,00	
Vorbereidingskosten groengebied evenemententerrin	-25.000,00	
Vorbereidingskosten Dorpsentree Astens Heesakkerweg (scenario 3A)	-20.000,00	
Omvormen bermen Hofstraat en Ottenbackstraat (scenario 3C)	-20.000,00	
Opwaarderen Ploegmakerspark (scenario 3A)	-25.000,00	
Uitvoeringskosten Peeltgemeenten	-13.400,00	
Innovatiehuis projecten (formatie) (2019-2021)	-38.500,00	
Kleine burgerinitiatieven	-20.000,00	
		-1.420.344,00
Prognose stand 31-12-2019		1.171.334,38

Stand Reserve Eenmalig Bestedingen		
	Voorjaarsnota 2019	
<u>Meerjarenbegroting 2019-2022</u>		
Duurzaamheidsbeleid 2017-2020	-10.000,00	
Vervolg Cultuurplein Asten-Someren periode 2017-2020	-9.000,00	
Pilot logeervoorziening mensen met dementie	-8.914,00	
Uitvoeringskosten Senzer	-31.729,00	
Strategisch huisvestingsplan onderwijs	p.m.	
Brandweezorg	-6.000,00	
Plan van aanpak duurzaamheid	-120.000,00	
Innovatiehuis De Peel	-80.000,00	
Herinrichting Voorste Heusden (scenario 3B)	-140.000,00	
Omgevingsplan	-75.000,00	
Invoering Omgevingswet	-500.000,00	
Intensivering toezicht veehouderijen	-44.460,00	
Innovatiehuis projecten (formatie) (2019-2021)	-38.500,00	
		-1.063.603,00
<u>Voorjaarsnota 2019</u>		
Revitalisering gymzaal Schoolstraat	-58.489,00	
Aanpak illegale bewoning	-150.000,00	
Oplossen knelpunt geuroverlaste Antioniusstraat 45	p.m.	
Vostermansplein burgerinitiatief	p.m.	
Rotonde N279/ Buizerdweg/Meijelseweg	-350.000,00	
		-558.489,00
<u>Scenario-ontwikkeling</u>		
Krediet Koningsplein € 52.000,= opheffen en de daarbij behorende dekingsreserve toevoegen aan reserve eenmalige bestedingen (Scenario 3A)	0,00	
		0,00
Prognose stand 31-12-2020		-450.757,62
<u>Meerjarenbegroting 2019-2022</u>		
Veiligheidsmonitor	-5.000,00	
Monitoring verkeersveiligheid	-10.000,00	
Rode fietsstroken Julianastraat-Deken Meijerstraat-Kerkstraat	-15.000,00	
Omgevingsplan	-50.000,00	
Innovatiehuis projecten (formatie) (2019-2021)	-38.500,00	
		-118.500,00
<u>Voorjaarsnota 2019</u>		
Aanpak illegale bewoning	-150.000,00	
		-150.000,00
Prognose stand 31-12-2021		-719.257,62

Stand Reserve Eenmalig Bestedingen		
	Voorjaarsnota 2019	
<u>Voorjaarsnota 2019</u> Aanpak illegale bewoning	- 150.000,00	
		- 150.000,00
Prognose stand 31-12-2022		-869.257,62
<u>Voorjaarsnota 2019</u>	0,00	
		0,00
Prognose stand 31-12-2023		-869.257,62

Bijlage III Overzicht wijzigingen na 1 april 2019

Tekstueel:

Specificatie	Aanpassing
Algemeen	<p><i>Is busvervoer nodig naar de sportlocaties ?</i></p> <p>De gemeente betaalt het vervoer van en naar sportcomplex de Schop voor kinderen van de basisscholen voor het volgen van gym- en zwemlessen. De kinderen van de scholen die op loopafstand liggen (Het Talent, Het Lover en Het Toverkruid) gaan te voet.</p> <p>Het busvervoer is voor de school Voordeldonk, Bonifatiusschool, Lambertusschool, Antoniuschool, De Horizon en Toverkruid Ommel. De afstand van school naar de sporthal is voor deze scholen te groot.</p>
Algemeen	Indexering niet automatisch toepassen, maar per jaar bepalen.
Algemeen	Breder de keuze maken tussen structureel of incidenteel.
Spec 1 - 14	P.M. post vervangen door waarde van € 10.000,=
Spec 1 -15	Aanvullende toelichting bij punt 2.
Spec 1 -24	Toegevoegd: het totaal beschikbare budget is € 33.000,=
Spec 2 – 6	Besparing is komen te vervallen € 1.442,=, zie toelichting onder punt 2.
Spec 2- 7	Tekst toegevoegd :De reguliere huur is € 185,00, de Punderman betaalt nu € 97,00
Spec 2 - 9	Tekst toegevoegd bij punt 4 – kwaliteit van de taak.
Spec 2 - 10	Aanvullende toelichting toegevoegd bij punt 2.
Spec 2 - 14	Aanvullende vraag Speak & Eat toegevoegd bij punt 4.
Spec 3 - 15	Inzet eventueel anders / minder? Toegelicht bij punt 2.
Spec 3 - 16	Vangnet voor zwemmen? Toegelicht bij punt 2.
Spec 3 - 20	Tekst toegevoegd bij punt 6
Spec 3 - 21	Tekst toegevoegd bij punt 6
Spec 3 - 26	Antwoord op aanvullende vraag toegevoegd bij punt 2.
Spec 3 - 27	Aanvullende toelichting toegevoegd bij punt 6.
Spec 3 - 28	Kan deze activiteit anders/goedkoper ? Toegelicht bij punt 2.

Spec 3 - 29	Aanvullende toelichting bij punt 2.
Spec 3 - 30	Antwoord op aanvullende vraag toegevoegd bij punt 2.

Financieel:

Overzicht 1 april 2019:

Meerjarenbegroting 2020-2023	2020	2021	2022	2023
Inzet van maatregelen 1	863.256	1.115.655	1.395.671	1.649.061
Inzet van maatregelen 2	459.825	775.367	841.592	887.817
Inzet van maatregelen 3A	171.534	258.210	369.060	444.693
Inzet van maatregelen 3B	216.193	291.740	371.763	478.007
Inzet van maatregelen 3C	258.630	343.875	386.142	449.172
Geactualiseerde meerjarenbegroting incl mogelijke maatregelen	1.969.438	2.784.847	3.364.228	3.908.750

Aanpassingen na 1 april 2019:

Meerjarenbegroting 2020-2023	2020	2021	2022	2023
Spec 1-14 invulling p.m. post	10.000	10.000	10.000	10.000
Correctie op maatregelen 1	10.000	10.000	10.000	10.000
Spec 2-6 maatregel is vervallen	-1.442	-1.442	-1.442	-1.442
Correctie op maatregelen 2	-1.442	-1.442	-1.442	-1.442
Totaal bedrag aan correctie	8.558	8.558	8.558	8.558

Stand ten behoeve van B&W 21 mei 2019:

Meerjarenbegroting 2020-2023	2020	2021	2022	2023
Inzet van maatregelen 1	873.256	1.125.655	1.405.671	1.659.061
Inzet van maatregelen 2	458.383	773.925	840.150	886.375
Inzet van maatregelen 3A	171.534	258.210	369.060	444.693
Inzet van maatregelen 3B	216.193	291.740	371.763	478.007
Inzet van maatregelen 3C	258.630	343.875	386.142	449.172
Geactualiseerde meerjarenbegroting incl mogelijke maatregelen	1.977.996	2.793.405	3.372.786	3.917.308

Bijlage IV Uitgangspunten provincie

Uitgangspunt van de provincie is dat het eerst volgende begrotingsjaar of de meerjarenbegroting sluitend moet zijn.

Het uitgangspunt van de gemeente is dat de raad en het college een structureel gezonde financiële huishouding voeren, zodat de gemeente Asten voor de langere termijn onze burgers niet onnodig belast of voorzieningen beperkt. Dit is aangegeven bij de Voorjaarsnota 2018 en in het coalitieakkoord 2018-2022.

Dit betekent ook dat structurele uitgaven van de gemeente betaald moeten worden van structurele inkomsten.

En incidentele uitgaven éénmalig betaald mogen worden bijvoorbeeld uit een Reserve Eenmalige Bestedingen.

Provinciaal toezicht

Repressief toezicht

Repressief toezicht is regel. Dit houdt in dat u uw begroting direct kunt uitvoeren, zonder dat hier vooraf onze goedkeuring vereist is. Een gemeente komt in aanmerking voor repressief toezicht wanneer de begroting, inclusief nieuw beleid, naar ons oordeel structureel en reëel in evenwicht is. Mocht dit niet het geval zijn, dan dient de meerjarenraming voldoende aannemelijk te maken dat dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf wordt bereikt.

Er kan geen sprake zijn **van opschuivend perspectief**. Bij de beoordeling van het structureel en reëel evenwicht, beoordelen wij of er sprake is van een opschuivend perspectief. Daarmee bedoelen wij, dat het niet toegestaan is om ieder jaar opnieuw een (meerjaren)begroting aan te bieden waarbij uitsluitend de laatste jaarschijf in evenwicht is. Is er in uw (meerjaren)begroting alleen structureel en reëel evenwicht in de laatste jaarschijf (2022)? Dan beoordelen wij of er sprake is van opschuivend sluitend meerjarenperspectief. Dit is het geval als ook bij de begroting 2018 alleen de laatste jaarschijf (2021) structureel en reëel in evenwicht was. In dat geval moeten bij de begroting 2019 minimaal de laatste twee jaarschijven (2021 en 2022) structureel en reëel in evenwicht zijn.

Preventief toezicht

Preventief toezicht is de uitzondering. Dit betekent dat wij de begroting en de begrotingswijzigingen eerst moeten goedkeuren voordat u tot uitvoering kunt overgaan. Dit is aan de orde indien de begroting naar ons oordeel niet structureel en reëel in evenwicht is en het onvoldoende aannemelijk is dat dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming hersteld wordt.

Preventief toezicht kan ook worden ingesteld indien u de wettelijke inzendtermijn van de jaarrekening en/of begroting heeft overschreden.

Structureel evenwicht

Als structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Dit geldt per jaarschijf. Hiervoor is het van belang dat uit de (meerjaren)begroting duidelijk blijkt welke geraamde baten en lasten structureel van aard zijn en welke incidenteel. Het structureel begrotingssaldo kan alleen bepaald worden door het begrotingssaldo te zuiveren van incidentele baten en lasten. Het overzicht van incidentele baten en lasten is hierbij een belangrijk document. Dit overzicht is verplicht opgenomen in de begroting, maar het is van belang dat u dit ook daadwerkelijk gebruikt voor het bepalen en presenteren van het structureel begrotingssaldo.

Reëel evenwicht

Het reëel evenwicht houdt in dat de ramingen volledig, realistisch en haalbaar zijn. Wanneer wij van oordeel zijn dat ramingen onvoldoende reëel zijn, kunnen wij een negatieve bijstelling doorvoeren op het structureel begrotingssaldo. Dit kan mogelijk betekenen dat wij van oordeel zijn dat uw begroting niet structureel en reëel in evenwicht is en dat uw gemeente niet in aanmerking komt voor repressief toezicht.

Bezuinigingsmaatregelen/taakstellingen

Gemeenten nemen bezuinigingsmaatregelen en taakstellingen op in de begroting en/of meerjarenramingen. Voor de bepaling van het structureel en reëel begrotingssaldo beoordelen wij of de eventuele bezuinigingsmaatregelen of taakstellingen in uw begroting haalbaar en hard zijn. Het is noodzakelijk dat u de raming van dergelijke bezuinigingsmaatregelen en taakstellingen reëel onderbouwt. Deze moeten concreet op programmaniveau zijn ingevuld en ook het proces dat bij het concretiseren gevolgd gaat worden moet vastliggen. Indien wij de ramingen onvoldoende reëel onderbouwd vinden zullen wij de gepresenteerde begrotingssaldi negatief bijstellen.

Deze negatieve bijstelling kan tot gevolg hebben dat de (meerjaren)begroting naar ons oordeel niet structureel en reëel in evenwicht is, waardoor u niet in aanmerking komt voor repressief toezicht.

Decentralisaties Sociaal Domein

De taken binnen het sociaal domein worden vanaf 2015 uitgevoerd door de gemeenten. Het financiële beeld wordt steeds duidelijker. Wij zien vanaf de begroting 2018 dat steeds meer gemeenten de lasten ramen op basis van de werkelijke uitgaven. Wij verwachten van u dat u deze lijn (verder) vertaalt naar de begroting 2019.

Het is onze rol om te beoordelen of de ramingen in de (meerjaren)begroting voor het sociaal domein reëel zijn en welke risico's u daarbij loopt. De realisatie van de jaarrekeningen 2016 en 2017, de verwachte realisatie voor het jaar 2018 en de verslagen van de accountant betrekken wij bij de beoordeling van de realiteit van de ramingen in de (meerjaren)begroting 2019-2022.

Blijkt uit de (verwachte) realisatie dat de lasten hoger zijn dan het beschikbaar gestelde (rijks)budget?

Dan dient u dit op te vangen binnen een structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting of kunt u de lasten binnen het sociaal domein verlagen. Gebeurt dit laatste in de vorm van bezuinigingsmaatregelen en taakstellingen, dan beoordelen wij deze, net als andere maatregelen, op haalbaarheid en hardheid.

Uitgangspunten provincie

Uitgangspunt van de provincie is dat het eerst volgende begrotingsjaar of de meerjarenbegroting sluitend moet zijn.

Het uitgangspunt van de gemeente is dat de raad en het college een structureel gezonde financiële huishouding voeren, zodat de gemeente Asten voor de langere termijn onze burgers niet onnodig belast of voorzieningen beperkt. Dit is aangegeven bij de Voorjaarsnota 2018 en in het coalitieakkoord 2018-2022.

Dit betekent ook dat structurele uitgaven van de gemeente betaald moeten worden van structurele inkomsten.

En incidentele uitgaven éénmalig betaald mogen worden bijvoorbeeld uit een Reserve Eenmalige Bestedingen.

Provinciaal toezicht (tekst uit begrotingscirculaire van de provincie 2018)

Repressief toezicht

Repressief toezicht is regel. Dit houdt in dat u uw begroting direct kunt uitvoeren, zonder dat hier vooraf onze goedkeuring vereist is. Een gemeente komt in aanmerking voor

repressief toezicht wanneer de begroting, inclusief nieuw beleid, naar ons oordeel structureel en reëel in evenwicht is. Mocht dit niet het geval zijn, dan dient de meerjarenraming voldoende aannemelijk te maken dat dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf wordt bereikt.

Er kan geen sprake zijn **van opschuivend perspectief**. Bij de beoordeling van het structureel en reëel evenwicht, beoordelen wij of er sprake is van een opschuivend perspectief. Daarmee bedoelen wij, dat het niet toegestaan is om ieder jaar opnieuw een (meerjaren)begroting aan te bieden waarbij uitsluitend de laatste jaarschijf in evenwicht is. Is er in uw (meerjaren)begroting alleen structureel en reëel evenwicht in de laatste jaarschijf (2022)? Dan beoordelen wij of er sprake is van opschuivend sluitend meerjarenperspectief. Dit is het geval als ook bij de begroting 2018 alleen de laatste jaarschijf (2021) structureel en reëel in evenwicht was. In dat geval moeten bij de begroting 2019 minimaal de laatste twee jaarschijven (2021 en 2022) structureel en reëel in evenwicht zijn.

Preventief toezicht

Preventief toezicht is de uitzondering. Dit betekent dat wij de begroting en de begrotingswijzigingen eerst moeten goedkeuren voordat u tot uitvoering kunt overgaan. Dit is aan de orde indien de begroting naar ons oordeel niet structureel en reëel in evenwicht is en het onvoldoende aannemelijk is dat dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming hersteld wordt.

Preventief toezicht kan ook worden ingesteld indien u de wettelijke inzendtermijn van de jaarrekening en/of begroting heeft overschreden.

Structureel evenwicht

Als structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Dit geldt per jaarschijf. Hiervoor is het van belang dat uit de (meerjaren)begroting duidelijk blijkt welke geraamde baten en lasten structureel van aard zijn en welke incidenteel. Het structureel begrotingssaldo kan alleen bepaald worden door het begrotingssaldo te zuiveren van incidentele baten en lasten. Het overzicht van incidentele baten en lasten is hierbij een belangrijk document. Dit overzicht is verplicht opgenomen in de begroting, maar het is van belang dat u dit ook daadwerkelijk gebruikt voor het bepalen en presenteren van het structureel begrotingssaldo.

Reëel evenwicht

Het reëel evenwicht houdt in dat de ramingen volledig, realistisch en haalbaar zijn. Wanneer wij van oordeel zijn dat ramingen onvoldoende reëel zijn, kunnen wij een negatieve bijstelling doorvoeren op het structureel begrotingssaldo. Dit kan mogelijk betekenen dat wij van oordeel zijn dat uw begroting niet structureel en reëel in evenwicht is en dat uw gemeente niet in aanmerking komt voor repressief toezicht.

Bezuinigingsmaatregelen/taakstellingen

Gemeenten nemen bezuinigingsmaatregelen en taakstellingen op in de begroting en/of meerjarenramingen. Voor de bepaling van het structureel en reëel begrotingssaldo beoordelen wij of de eventuele bezuinigingsmaatregelen of taakstellingen in uw begroting haalbaar en hard zijn. Het is noodzakelijk dat u de raming van dergelijke bezuinigingsmaatregelen en taakstellingen reëel onderbouwt. Deze moeten concreet op programmaniveau zijn ingevuld en ook het proces dat bij het concretiseren gevolgd gaat worden moet vastliggen. Indien wij de ramingen onvoldoende reëel onderbouwd vinden zullen wij de gepresenteerde begrotingssaldi negatief bijstellen. Deze negatieve bijstelling kan tot gevolg hebben dat de (meerjaren)begroting naar ons oordeel niet structureel en reëel in evenwicht is, waardoor u niet in aanmerking komt voor repressief toezicht.

Decentralisaties Sociaal Domein

De taken binnen het sociaal domein worden vanaf 2015 uitgevoerd door de gemeenten. Het financiële beeld wordt steeds duidelijker. Wij zien vanaf de begroting 2018 dat steeds meer gemeenten de lasten ramen op basis van de werkelijke uitgaven. Wij verwachten van u dat u deze lijn (verder) vertaalt naar de begroting 2019.

Het is onze rol om te beoordelen of de ramingen in de (meerjaren)begroting voor het sociaal domein reëel zijn en welke risico's u daarbij loopt. De realisatie van de jaarrekeningen 2016 en 2017, de verwachte realisatie voor het jaar 2018 en de verslagen van de accountant betrekken wij bij de beoordeling van de realiteit van de ramingen in de (meerjaren)begroting 2019-2022.

Blijkt uit de (verwachte) realisatie dat de lasten hoger zijn dan het beschikbaar gestelde (rijks)budget?

Dan dient u dit op te vangen binnen een structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting of kunt u de lasten binnen het sociaal domein verlagen. Gebeurt dit laatste in de vorm van bezuinigingsmaatregelen en taakstellingen, dan beoordelen wij deze, net als andere maatregelen, op haalbaarheid en hardheid.